ÇOK ACELE SÜRELİ

7/3788

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : KDD.SÖ.1.01/ 5323
KONU : Soru Önergeleri

..../11/2004

03 KASIM 2004

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 18.10.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7492 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Balıkesir Milletvekili Sedat PEKEL'e ait 6/1302, Bursa Milletvekili Kemal DEMİREL'e ait 7/3787 ve Denizli Milletvekili Mustafa GAZALCI'ya ait 7/3788 esas nolu soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER:
EK- 1 Görüş 6/1302, 7/3787, 7/3788 (3 adet – 9 sayfa)

TKB APK Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Milli Müdafaa Caddesi No:20 Kızılay/ANKARA Tel: 418 73 84 Fax:425 19 69

7/3788

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi :Mustafa GAZALCI
Denizli Milletvekili

Esas No :7/3788

Sofralık yaş üzüm üreticisi ürününü satmada bugünler olağanüstü bir sıkıntı içerisindedir. Acil önlem alınmazsa Denizli, Manisa İllerinde ve kimi ilçelerindeki üzüm üreticilerinin tonlarca üzümü bağlarda kalma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Yaş üzüm alım dönemi (sezonu) kilo başına 600 bin ile 500 bin liradan açılmışken bugünlerde fiyatlar yarıya düşmüştür. Avrupa Marketler Birliği de önceliği Avrupa Birliği üye ülkelerine verdiği için Türk üzümleri yeterince alınmamaktadır. Tüccarlar yaptıkları bağlantıları bile bozmuşlardır. Kimi şarap fabrikaları elde kalan sofralık üzümleri değerinin çok altında kilosunu 100 ile 200 bin lira arasında almaktadır.

TEKEL'in bir bölümünün özelleşmesi sonucunda TEKEL bu yıl kuru üzüm almamaktadır. TARİŞ'de ekim başı gelmesine karşın kuru üzüm fiyatını açıklamamıştır. Meydan tüccarlara kalmıştır. 8 ve 9 nolu kuru üzümün kilosu 600 ile 800 bin liraya 10 nolu kuru üzümün kilosu yaklaşık 1 milyon liraya satılmaktadır. Geçen yıl ton başına dışsatım (ihracat) desteği olarak 50 dolar verilirken, bu yıl girdi fiyatlarının artmasına karşın ton başına 45 dolar verilmektedir. Bu destek yetersizdir.

Dünyaca ünlü üzümlerimizin yaşı da kurusu da para etmemektedir.

Buna göre;

Soru 1) Üzüm üreticisinin içine düştüğü bu mağduriyeti gidermek için ne gibi önlemler almayı düşünüyorsunuz?

Cevap 1) Konuyla ilgili olarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığından alınan cevabi görüş aşağıda belirtilmektedir;

İçinde bulunduğumuz 2004/2005 döneminde, Ülkemizde çekirdeksiz kuru üzüm rekoltesinin 250 ton seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bir önceki ürün döneme göre (214 bin) rekoltede, ciddi bir artış olmuştur. 2003/2004 sezonunda çekirdeksiz kuru üzüm ihracatı 192 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu sezon 230 bin ton seviyelerinde bir ihracat beklenmektedir.

Bunda, dünyada arz fazlası sorununun bulunmaması, ABD'deki gıda yasalarındaki değişiklik ile şarap üretiminde tatlandırıcı olarak mısır şurubunun kullanımının yasaklanması nedeniyle yaş üzüm suyu kullanılmaya başlanması ve İran'da rekoltenin düşük gerçekleşmesi etkili olacaktır.

Bu sezonki ihracat tahminine 25-30 bin tonluk iç tüketim rakamları da eklendiğinde, rekolte yüksekliğine rağmen ciddi bir arz fazlası sorununun yaşanmayacağı anlaşılmaktadır. Ancak, bu beklentilere rağmen, tüccar ve ihracatçılarının alımlar konusunda istekli davranmaması ve üreticilerin yaratılan olumsuz havayla ürününü bir an önce satma telaşı içerisine girmesi çekirdeksiz kuru üzüm fiyatlarının düşmesine neden olmuştur.

Oluşan bu olumsuz yaklaşımları ortadan kaldırmak ve üreticinin mağdur olmasını önlemek amacıyla, Tariş Üzüm Birliği aracılığıyla bazı önlemler alınmıştır:

-Birliğin 15.09.2004 tarihine ertelenen yaklaşık 31 trilyon TL. 2003/2004 dönemi DFİF borçlarının vadesi 30.06.2005 tarihine kadar ertelenmiştir.

-Tariş Üzüm Birliğine 2004/2005 dönemi için ilave olarak 39 trilyon TL DFİF kredisi kullandırılmıştır.

Böylece üzüm alımları için Birliğe önemli tutarlarda kredi desteği sağlanmıştır. Birlik tarafından da, 25.10.2004 tarihi itibariyle yaklaşık 63 bin ton çekirdeksiz kuru üzüm alınmıştır.

Diğer yandan, Tariş Üzüm Birliğinden, çekirdeksiz yaş üzümde ilaç kalıntısı sorunu nedeniyle ihracatta sorun yaşandığı, başta Rusya ve Batı Avrupa Ülkelerine ihracat yapılamadığı ve söz konusu Ülkelerdeki üzüm talebinin İtalyan İhracatçıları tarafından karşılandığı, bu durumun üzüm fiyatlarına olumsuz yansıdığı bilgileri alınmıştır.

Soru 2) Ton başına verilen destek priminin yükseltilmesini düşünüyor musunuz?

Soru 3) Acil olarak yaş üzümün içeride ve dışarıda satılması için Bakanlık olarak ne yaptınız, bundan sonra ne yapacaksınız?

Cevap 2-3) Bilindiği üzere, özellikle çekirdeksiz kuru üzümde yaşanan arz fazlası sorununu gidermek amacıyla 2000 yılından itibaren gizli kararnamelerle çekirdeksiz yaş üzüme ihracat iadesi verilmektedir.

İhracat iadesi tutarları DFİF kaynakları ve diğer ürünlerin durumları gözetilerek Para Kredi Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenmektedir. Geçen sezon 50 $/ton olan ihracat iadesi tutarı, bu yıl 45$/ton olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla, çekirdeksiz yaş üzümün ihraç edilmesi için gerekli tedbir alınmıştır.

Soru 4) TEKEL'in içki bölümü özelleştirilirken üreticinin mağdur edilmemesi için kimi düzenlemeler (regulasyon) yapılmış mıdır? Yapılmadıysa niçin yapılmamıştır?

Cevap 4) Tariş Üzüm Birliği'nden özel içki firmalarının, TEKEL uygulamalarında olduğu gibi, ihtiyaç duydukları üzümü bölge üreticilerinden tedarik etme yoluna gittikleri, mevcut durumda 170.000TL/kg'dan yaş üzüm aldıkları alım yaparken ihtiyaçları doğrultusunda seçici davrandıkları bilgileri alınmıştır.

Soru 5) TARİŞ'le ilişki kurarak kuru üzüm fiyatının bir an önce açıklanmasını sağlamayı düşünüyor musunuz?

Cevap 5) Bilindiği üzere, 2000 yılında çıkarılan 4572 Sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun ile bu Kuruluşlar özerk bir hale getirilmiş olup, üzerlerindeki kamunun vesayet yetkileri kaldırılmıştır. Birlikler özerkleşmeden sonra, ürün alımlarını piyasa koşullarını gözeterek tamamen kendi nam ve hesaplarına yapmaktadırlar. Ürün alım ve değerlendirme politikalarında "iş planı" uygulamasına gitmektedirler. Bu uygulamanın ve kooperatifçilik anlayışının gereği olarak da baştan kesin bir alım fiyatı açıklamamakta ve avans fiyat uygulaması yapmaktadırlar.

Tariş Üzüm Birliğide alımlarını bu çerçevede yürütmektedir. Ancak, Birlik almış olduğu DFİF kredisi desteğiyle, sorumlu bir yaklaşım sergilemekte ve üreticinin mağdur olmaması ve çekirdeksiz kuru üzümde piyasa dengesinin sağlanması yönünde çaba sergilemektedir. Bu bağlamda, mali dengesini de gözeterek, 1.000.000TL/kg avans ödemesi yapmaktadır.

Soru 6) Başta İran olmak üzere dışarıdan kuru üzüm dışalımı yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bunun nedeni nedir?

Cevap 6) Çekirdeksiz kuru üzüm uzun yıllardır sınır ticareti kapsamından çıkarılmıştır. Dolayısıyla İran'dan veya başka bir ülkeden sınır ticareti yoluyla çekirdeksiz kuru üzüm ithalatı yapılmamaktadır.

Soru 7) Ülkemiz Gümrük Birliğinde olduğuna göre, üzümümüzün Avrupa Birliği ülkeleri gibi Avrupa'da satılması için girişimlerde bulundunuz mu?

Cevap 7) Bilindiği üzere, 01.01.1995 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye- AB Gümrük Birliği uygulaması tarım ürünlerini, dolayısıyla üzüm ürününü içermemektedir. Ancak, çekirdeksiz yaş ve kuru üzüm ihracatımız ağırlıklı olarak AB ülkelerine yapılmaktadır.